

Parempi ympäristö tuleville sukupolville

Ympäristöministeriön strategia vuoteen 2035

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

YM ♥
2035

Sisältö

Ympäristöministeriön itselleen määrittelemä rooli 3

Käytettävät käsitteet ja määritelmät 3

Toimintaympäristön muutoskuvaus 4

---

1 Hiilinegatiivinen Suomi on pysäyttänyt luontokadon ja saastumisen 6

Tausta 7

Tavoitteemme vuoteen 2035 mennessä 8

---

2 Vihreä siirtymä on kasvun perusta 10

Tausta 11

Tavoitteemme vuoteen 2035 mennessä 12

---

3 Elinympäristöt ja uudet ratkaisut tukevat sujuvaa arkea kaikissa elämäntilanteissa 14

Tausta 15

Tavoitteemme vuoteen 2035 mennessä 16

---

4 Yhteiskunnallinen päätöksenteko ohjaa vihreään siirtymään 18

Tausta 19

Tavoitteemme vuoteen 2035 mennessä 19

---

5 Olemme vastuullinen ja arvostettu työpaikka 22

Ympäristöministeriön itselleen määrittelemä rooli

Ympäristöministeriön tehtävä on johtaa vihreää siirtymää ja luoda edellytykset tulevien sukupolvien hyvinvoinnille. Huolehdimme siitä, että viimeisin ymmärrys ilmastonmuutoksesta ja ekologisista reunaehdoista ohjaa yhteiskunnallista päätöksentekoa.

Käytettävät käsitteet ja määritelmät

Vihreä siirtymä

Vihreä siirtymä on muutos kohti ekologisesti kestävästä taloudesta ja kasvusta, joka ei perustu luonnonvarojen ylikulutukseen, vaan nojaa vähähiilisiin sekä kiertotalouteen ja luonnon monimuotoisuutta edistäviin ratkaisuihin. Siirtymä onnistuu vain, kun ilmaston rinnalla huomioidaan myös muut ympäristö- ja luontovaikutukset, taloudellinen kestävyys sekä sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Määritelmällisesti vihreän siirtymän mukaisuus edellyttää niin sanottua ei merkittävää haittaa -periaatetta (Do No Significant Harm, DNSH).

Kestävyysmurros

Kestävyysmurros tarkoittaa sitä, että pienet yhteiskunnalliset muutokset eivät enää riitä turvaamaan hyvinvointiamme. Yhteiskunnan eriarvoistuminen, luontokato, saastuminen, ilmastokriisi sekä luonnonvarojen kestämaton käyttö ovat esimerkkejä kestävyysaasteista, jotka vaativat suuria käännteitä. Niiden ratkaisemiseksi monien ajattelu- ja toimintatapojen sekä yhteiskunnan rakenteiden täytyy muuttua. Systeemisiä toimia tarvitaan myös Suomen kaltaisessa maassa, joka on monilla – mutta ei kaikilla – mittareilla kestävä kehitys kärkeä.

Perustuslaki 20 §

Perustuslaki määrittelee, että vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

Toimintaympäristön kuvaus: Ilmastomuutos ja luontokato koskettavat koko yhteiskuntaa

Ympäristöministeriön strategisena tavoitteena on tehdä ilmasto- ja ympäristöhaasteiden ratkaisuisista kasvun ja kilpailukyvyn kivijalka sekä pysäyttää luonnon monimuotoisuuden kohoaminen ja luonnonvarojen liikkakäyttö. Oikein toteutettuna vihreä siirtymä vahvistaa talouden rakennemuutosta, nostaa jalostusarvoa, rakentaa hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa, vahvistaa luonnon monimuotoisuutta sekä edistää luonnonvarojen kestävästä käytöstä. Suomi on puhtaiden ratkaisujen innovaatioiden johtavia maita, ja merkittävä osa globaalista kysynnästä kohdistuu näihin ratkaisuihin.

Koronapandemia sekä Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ovat vaikuttaneet merkittäväällä tavalla yritysten, yhteisöiden ja julkisen sektorin toimintaedellytyksiin Suomessa ja kansainvälisesti. Luottamuksemme tulevaisuuteen on kokenut kolhuja. Kriisien kaikkia vaikutuksia emme pysty vielä arvioimaan. Ilmastomuutos ja luontokato ovat kuitenkin edelleen suurimpia kohtaamiemme maailmanlaajuisia kriisejä. Suomen päästöt vähenevät, mutta ilmastotoimien riittävyttä on jatkuvasti arvioitava, jotta saavutamme tavoitteen hiilineutraaliudesta vuonna 2035 ja olemme hiilinegatiivisia pian sen jälkeen. Luontokadon pysäyttäminen vuoteen 2030 mennessä vaatii vielä merkittäviä lisätoimia.

Se, miten onnistumme ilmastomuutoksen hillitsemisessä ja siihen sopeutumisessa sekä luontokadon pysäyttämisessä, vaikuttaa ratkaisevasti tulevien sukupolvien hyvinvointiin, ympäristön tilaan ja Suomen julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyteen sekä koko talouteen. Ilmastomuutoksen vaikutukset koskettavat kaikkia sektoreita ja toimijoita yhteiskunnassa. Yli puolet kaikesta taloudellisesta toiminnasta on riippuvaista luonnon monimuotoisuudesta.

Kestävään kehitykseen tähtäävässä vihreässä siirtymässä pidämme huolta muutoksen oikeudenmukaisuudesta. Asumisen kehittämisessä tavoitteenamme on turvata mahdollisuus hyvään elämään eri elämäntilanteissa. Kohtuuhintainen asuminen sekä oikeus lähiluontoon ja puhtaaseen ympäristöön kuuluvat kaikille. Hiilineutraalissa rakennetussa ympäristössä yhdistyvät toimet, jotka lisäävät samanaikaisesti tuottavuutta ja luovat uusia kilpailukykyisiä ratkaisuja sekä parantavat hyvinvointia ja huoltovarmuutta. Kaupungeilla ja maaseutumaisilla alueilla on erilaiset keinot ja vahvuudet edetä kohti hiilinegatiivisuutta ja luontopositiivisuutta. Tavoitteenamme on, että rakennettu ympäristö on terveellinen, turvallinen, viihtyisä ja ilmastoviisas ja se kasvattaa myös luontopääomaa.

Vihreä siirtymä edellyttää rohkeaa ja johdonmukaista yhteiskunnallista päätöksentekoa. Jotta siirtymä onnistuu, tarvitaan kaikilta yhteiskunnan sektoreilta uutta osaamista ja yhteistyötä. Tämä koskee myös meitä julkisessa hallinnossa. Ilmastomuutos ja luontokato tulee huomioida kaikessa valtioneuvoston päätöksenteossa. Ilmasto- ja ympäristötavoitteita hidastavia tai estäviä toimenpiteitä ei tule toteuttaa tiedostamatta ennalta päätösten vaikutuksia. Jotta voimme onnistua siinä, keskeisten tahojen on osallistuttava päätöksentekoon, rahoitusta on oltava riittävästi, yhteistyötä tulee ohjata strategisesti ja

tutkittua ja ennakointitietoa on hyödynnettävä päätöksenteon tukena. Julkisen ja yksityisen sektorin välisellä yhteistyöllä on erityisen tärkeä rooli. Yksityinen sektori tekee kaikissa tilanteissa valtaosan tarvittavista investoinneista. Julkinen sektori mahdollistaa kestäväen kehityssuunnan. Onnistumisen edellytyksiä luovat myös EU-tason ja kansainväliset toimet. Muutoksen täytyy olla oikeudenmukainen kaikkien väestöryhmien näkökulmasta. Erilaiset ihmisryhmät sekä perus- ja ihmisoikeudet on huomioitava sääntelyssä.

Teemme parempaa elinympäristöä tuleville sukupolville. Yhteistyöllä rakentaen.

1

**Hiilinegatiivinen
Suomi on pysäyttänyt
luontokadon ja
saastumisen**

Tausta

Ilmastokriisin torjuminen ja luontokadon sekä saastumisen pysäyttäminen ovat aikamme suurimpia maailmanlaajuisia haasteita. Näitä kriisejä on tarkasteltava rinnakkain, sillä ne vaativat entistä voimakkaammin yhteisiä ratkaisuja. Suomessa ilmasto lämpenee arvioiden mukaan jopa 2–6 astetta vuosisadan loppuun mennessä, ellei suuntaa saada käännettyä. Vastaavasti luonnon köyhtyminen jatkuu. Ilmastonmuutos sekä ihmisen toiminnasta aiheutuvat elinympäristön muutokset ja ympäristön saastuminen vaikuttavat merkittävästi kasvi- ja eläinkuntaan. Arktisilla alueilla ilmasto lämpenee jopa neljä kertaa planeetan keskiarvoa nopeammin. Ilmastonmuutoksen vaikutukset koskettavat koko yhteiskuntaa. Siirtymä hiilinegatiiviseen hyvinvointiyhteiskuntaan on keskeinen edellytys kestäväälle kasvulle. Ilmastonmuutos lisää rakenteisiin ja infrastruktuuriin kohdistuvaa säärasitusta. Muutokset sää- ja vesiolloissa vaikuttavat esimerkiksi tulvien ajankohtiin ja määriin, kuivuuskausiin, maaperän kuntoon, eroosioon ja kantavuuteen. Muutokset lisäävät myös ravinteiden ja haitallisten aineiden päästöjä vesistöihin ja Itämereen. Luonnon monimuotoisuudella on myös merkittäviä terveys- ja muita vaikutuksia.

Luonnon monimuotoisuus ja hyvä tila vähentävät haittoja, joita ilmastonmuutos aiheuttaa luontotyypeille, lajistolle ja ekosysteemipalvelujen säilymiselle. Ilmastonmuutosta hillitsevät toimet voivat puolestaan joko hillitä tai kiihdyttää laji- ja luontokatoa. Saastuminen vaikuttaa niin luonnon monimuotoisuuteen kuin ilmastonmuutoksen hillintään. Jotta ilmastokriisin, luontokadon ja saastumisen muodostaman kokonaisuuden juurisyihin voidaan puuttua, luonnonvarojen ylikulutus tulee lopettaa ja fossiiliset polttoaineet korvata päästöttömillä ratkaisuilla. Tarvitaan kattavia muutoksia niin taloudessa, teknologiassa, hallinnossa kuin ihmisten käyttäytymisessä. Kulutuksemme aiheuttamia päästöjä ja haittoja on rajoitettava laajasti. Kansallisten toimien ohella tarvitaan sitovaa kansainvälistä ja EU:ssa tapahtuvaa yhteistyötä sekä monenvälisiä ympäristösopimuksia.

Tavoitteemme vuoteen 2035 mennessä

Ilmastonmuutoksen, luontokadon ja saastumisen keskinäiset riippuvuudet on tunnistettu ja ne ratkaistaan yhdessä.

Ilmaston lämpenemistä on hillittävä, luonnon monimuotoisuutta ylläpidettävä ja ympäristön pilaantumista ehkäistävä, jotta elämän edellytykset maapallolla voidaan turvata. Työ ilmastonmuutoksen, luontokadon ja saastumisen pysäyttämiseksi on valtavirtaistunut, politiikkatoimet nivoutuneet yhteen ja kytketty vahvemmin osaksi laajoja päätöksentekoprosesseja – erityisesti osaksi taloudellisten vaikutusten arviointia. Tarvitaan hallinnonalojen välistä koordinaatiota, tutkittua tietoa, politiikkatoimien johdonmukaisuutta ja kansainvälistä yhteistyötä. Kun politiikkatoimia (lainsäädäntöä, talousarvioita, taloudellisia ohjauskeinoja) suunnitellaan, arvioidaan taloudellisten vaikutusten lisäksi toimien vaikutukset ilmastonmuutokseen ja luontokatoon. Lainsäädännöstä ja talousjärjestelmästä on purettu fossiilitaloutta ylläpitävät tai tukevat rakenteet, ja niiden sijaan käytetään planeetan kantokyvyn huomioivia ohjauskeinoja ja kannusteita. Valtioneuvostotason eri strategioissa ja suunnitelmissa tarkastellaan läpileikkaavasti, miten niissä esitetyt toimet vaikuttavat myös ilmastonmuutoksen hillintään ja luonnon monimuotoisuuteen. Luontolaki on vahvistanut luontokatoa pysäyttäviä ja luonnon tilaa parantavia toimia yli sektorirajojen. Luontoposiitiivisessa Suomessa luontokato on pysäytetty, luonnon monimuotoisuus on elpymisuralla ja ihmisten toimet lisäävät monimuotoisuutta. Luonnon monimuotoisuudella on itseisarvo, joka on tunnistettu ja sitä vaalitaan. Luonnon monimuotoisuuden suojelulla on taloudellinen arvo, ja ekosysteemitilinpito on käytössä valtioneuvostotasolla tukemassa päätöksentekoa. Luonnonvarojen käyttö on sovitettu luonnon kantokykyyn, kiertotalous on vallitseva talousmuoto, ja ekologinen kompensatio on käytössä. Suomi on osaltaan saavuttanut globaalit ja EU:n biodiversiteettitavoitteet. Kansallinen luonnonsuojelualueverkosto on kattava ja kytkettyyn siten, että vähintään 30 prosenttia maa- ja vesipinta-alasta on eri tavoin suojeltu. Lajien ja luontotyyppien turvaamiseksi tarvittavat ennallistamis- ja luonnonhoitotoimet on toteutettu. Suomi on vaikuttanut aktiivisesti siihen, että luonnon monimuotoisuus on vahvistunut maailmanlaajuisesti suojelutoimien, luontopohjaisten ratkaisujen ja planeetan rajoissa pysyvän luonnonvarojen käytön ansiosta.

Hiilineutraaliustavoite on saavutettu, Suomi on hiilinegatiivinen.

Kasvihuonekaasujen poistumat ylittävät niiden päästöt, ja kasvihuonekaasupäästöt ovat vähentyneet vähintään 70 prosenttia verrattuna vuoteen 1990. Tähän on tarvittu johdonmukaisia päätöksiä sekä niin lainsäädännön kuin talousjärjestelmän läpileikkaavia, kestävyysmurrosta edistäviä muutoksia ja yhteistyötä kaikilla sektoreilla. Työssä on huomioitu, ettei ilmastonmuutosta hillitsevillä toimilla aiheuteta merkittävää haittaa luonnon monimuotoisuudelle. EU:n päästökauppa on laajentunut, ja hiilen hinta ohjaa irti fossiilisen energian käytöstä. Rakennemuutokset on onnistuttu tekemään sosiaalisesti kestävästi. Esimerkiksi hintojen nousu on ollut ennakoitavaa ja hallittua siten, ettei se ole vaikuttanut kohtuuttomasti elämän perusedellytyksiin. Suomi kantaa vastuunsa maailmanlaajuisista päästöistä vähentämällä kulutuksesta aiheutuvia päästöjä sääntelyllä ja kannusteilla. Kansainvälisen ilmastopolitiikan tavoitteet on saavutettu, ja Suomen

lisäksi muissa maissa hiilineutraalius- ja monimuotoisuustavoitteet saavutetaan. Osana kansainvälistä yhteistyötä Suomi on vahvistanut toimia lyhytikäisten ilmastonmuutosta ja luontokatoa nopeuttavien aineiden, kuten mustan hiilen, päästöjen vähentämiseksi.

Ympäristöön, maaperään, ilmaan ja vesistöihin ei kulkeudu haitallisia päästöjä. Ympäristöriskit ovat hallinnassa.

Maatalouden hajakuormitus, maankäytön tehostuminen, päästöt ilmaan tai vesiin, ilmastonmuutos ja kemikalisoituminen eivät enää huononna ympäristön, maaperän ja vesien tilaa. Ne eivät uhkaa luontoa tai haittaa vesien käyttöä ja virkistäytymistä. Haitallisimmat kemikaalit on kielletty ja korvattu turvallisilla menetelmillä. Materiaalikierrot ovat haitattomia, eikä jätehuollosta aiheudu päästöjä. Päästöjä ympäristöön ja luontoon on ehkäisty taloudellisilla, oikeudellisilla ja tiedollisilla ohjauksinoilla. Muovisaastetta on vähennetty merkittävästi kansainvälisesti sitovalla sopimuksella ja kansallisilla toimilla. Suomi on saavuttanut globaalit kemikaalien ja jätteiden hallintaa koskevat tavoitteet ja edistänyt niiden toteutumista maailmanlaajuisesti. Suomi on tunnettu hyvästä vesien ja Itämeren tilasta ja veden laadusta. Vesien ja Itämeren hyvä tila on saavutettu ja monimuotoinen vesiluonto turvattu. Teollisuuden ja muun toiminnan ympäristöriskit hallitaan. Ympäristön, maaperän ja pohjavesien tila on hyvä, ja niitä uhkaavat paineet ja riskit ovat vähentyneet. Käytössä on aina paras mahdollinen teknologia. Ympäristövahingoissa vastuut ja toimintatavat ovat selkeät.

Yhdyskuntien kehittäminen ehkäisee luontokatoa ja hillitsee ilmastonmuutosta.

Yhteiskunnalla on kyky hallita ilmastonmuutokseen liittyviä riskejä, ehkäistä luontokatoa sekä sopeutua ja varautua ilmastossa tapahtuviin muutoksiin sekä muutosten vaikutuksiin. Nämä seikat otetaan yhdyskuntien kehittämisessä huomioon joka vaiheessa suunnittelusta toteutukseen – sosiaalisen kestävyuden rinnalla. Rakennettua ympäristöä kehitetään siten, että yhdyskuntarakenne on toimiva, terveellinen ja turvallinen, arki on sujuvaa, ja taakka ilmastolle ja luonnolle mahdollisimman pieni. Ilmastonmuutoksen vaikutukset rakennettuun ympäristöön on tunnistettu ja niihin on varauduttu alueidenkäytössä ja rakentamisessa. Suunnittelu korostaa kaupunkiluonnon merkitystä ja monimuotoisuutta, lähiluonnon saavutettavuutta sekä viher- ja sinialueiden kytkeytyneisyyttä.

2

Vihreä siirtymä on kasvun perusta

Tausta

Ilmasto- ja luontokriisin ratkaiseminen vaatii kaiken kattavaa muutosta luonnonvarojen käyttöön sekä merkittäviä investointeja vihreään siirtymään. Talouden on toimittava luonnonvarojen käytön kannalta kestävästi, ja fossiilisista polttoaineista täytyy päästä eroon. Vihreä siirtymä ohjaa entistä vahvemmin rahoitusta ja investointeja sekä julkisen sektorin toimia mahdollistajana. Ratkaisut edistävät myös omavaraisuutta ja sitä kautta huoltovarmuutta ja kokonaisturvallisuutta. Seuraavien 10–15 vuoden aikana Suomessa käynnistyvät kymmenien miljardien eurojen vihreän siirtymän investoinnit. Yrityksille vihreä siirtymä avaa merkittäviä uusia liiketoimintamahdollisuuksia maailmanlaajuisilla markkinoilla. On tärkeää varmistaa julkisen hallinnon voimavarat tukea vihreää siirtymää seuraavien kriittisten 15 vuoden aikana. Kädenjälkiäjättelu eli positiivisten ilmasto- ja luontovaikutusten tuottaminen kehittämällä esimerkiksi hiilineutraaleja teknologisia tai liiketoimintainnovaatioita, ovat monien yritysten kilpailuetu ja strateginen valinta. Suomi on yksi kiinnostavimmista vihreän siirtymän kestävien ratkaisujen innovaatiomaista, ja tätä positiivista kehitystä on syytä tukea myös jatkossa. Rahoitusmarkkinat tunnistavat jo vihreän siirtymän vastaisia investointeja muun muassa rahoituksen riskien hinnoittelussa sekä sääntelyn avulla.

Vihreään siirtymään liittyy isoja haasteita luonnonvarojen kestäväen käytön näkökulmasta. Hallitsemattomasti toteutettu muutos lisää sekä uusiutuvien että uusiutumattomien luonnonvarojen kestäväntä käyttöä. Jatkossa on ratkaistava, miten hillitsemme ilmastonmuutosta ilman, että paine luonnolle ja luonnonvarojen käytölle kasvaa. Ratkaisevaa on, miten kasvava energiantarve sekä vihreän siirtymän edellyttämät raaka-aineet tuotetaan, ja miten korkealle ne voidaan Suomessa jatkojalostaa. Raaka-aineista uhkaa tulla kilpailutilanne eri teollisuudenalojen välille, koska ei ole kokonaiskuvaa siitä, mitä raaka-aineita tulevaisuudessa tarvitaan. Resurssitehokkuutta eri aloilla on parannettu, mutta kotimainen materiaalikulutus henkeä kohden on silti Euroopan suurinta. Jotta vihreä siirtymä toteutuu, tulee vähemmästä tuottaa enemmän ja korkeamman arvonlisän tuotteita ja palveluita. Tämä tarkoittaa siirtymää kohti hiilinegatiivista ja luontopositiivista kiertotalousyhteiskuntaa. Rakentamisella on ratkaiseva rooli vihreässä siirtymässä, sillä se kuluttaa 50 prosenttia luonnonvaroista. Rakennusten käyttö puolestaan kuluttaa 40 prosenttia energiasta. Siksi kiinteistö- ja rakennusalan toimet energiatehokkuuden, vähähiilisuuden, älyn ja kiertotalouden parissa ovat merkittäviä.

Tavoitteemme vuoteen 2035 mennessä

Vihreän siirtymän ratkaisut ovat Suomen talouden veturi. Olemme saavuttaneet hiilineutraaliuden teknologioilla, investoinneilla ja ohjausekeinoilla, jotka samanaikaisesti tuovat taloudellista etua, vähentävät kasvihuonekaasupäästöjä, edistävät luonnon monimuotoisuutta ja kasvattavat talouden perustana olevaa luontopääomaa ja turvaavat hyvinvointia. Fossiilisista polttoaineista ja niistä johtuvista energiariippuvuuksista on päästy eroon, ja uudet ratkaisut ja investoinnit ovat lisänneet myös energiaomavaraisuutta ja huoltovarmuutta. Poliittikkatoimet, kuten kannusteet, rajoitteet ja ohjausekeinot, kohdistetaan siten, että ne tukevat yhä parempien teknologioiden ja liiketoimintamallien kehittämistä. Ympäristölle haitalliset tuet on suunnattu uudelleen vihreää siirtymää tukeviksi. Suomi on kansainvälisille investoinneille houkutteleva maa. Vihreässä kasvussa avainasemassa ovat yritykset, mutta muutoksia tarvitaan myös yksityisessä kulutuksessa ja julkisella sektorilla. Julkisen sektorin toimet on sovitettu yhteen entistä paremmin erityisesti talous-, luonto-, ilmasto-, ympäristö- sekä elinkeino- ja innovaatiopolitiikassa.

Vihreä siirtymä vahvistaa luontopääomaa ja huoltovarmuutta.

Talouden kasvu nojaa vähähiilisiin ja kiertotaloutta sekä luonnon monimuotoisuutta edistäviin ratkaisuihin ja huomioi sosiaalisen kestävyden. Luonnonvarojen globaali niukkuus ja epävarmuus niiden saatavuudessa on tiedostettu, ja rahoitusjärjestelmä on laskenut riskit mukaan hintoihin. Julkinen sektori on edelläkävijä talouden ja toiminnan ohjaamisessa kestävyyskriteerien mukaiseen vihreään siirtymään. Siirtymä on toteutettu siten, että se samalla edistää luontopääoman kasvua. Vihreä siirtymä on valjastettu tukemaan myös huoltovarmuutta: energiaomavaraisuus ja lyhyet hankintaketjut takaavat häiriöttömän kestävä kasvun ja hyvinvoinnin edellytykset. Globaali väestönkasvu ja väestön vaurastuminen eivät enää vaikuta suoraan luonnonvarojen käyttöön. Ympäristö näkyy vahvasti ihmisten muuttuneessa maailmankuvassa ja arvoissa. Uudet teknologiat ja palvelut helpottavat ympäristön kannalta suotuisampia valintoja. Ekologinen kompensatio on käytössä.

Kiertotalous on talouden valtavirtaa, ja luonnonvaroja käytetään planeetan kantokyvyn mukaan.

Kiertotalousratkaisut tuovat merkittävää arvonlisää ja uutta liiketoimintaa. Luonnonvarojen käyttö on vähentynyt siten, että kotimaan primääriraaka-aineiden kokonaiskulutus ei vuonna 2035 ylitä vuoden 2015 tasoa. Suomen kiertotalousaste on kaksinkertaistunut vuoteen 2015 verrattuna. Uusiutumattomien luonnonvarojen ehtyminen ja kallistuminen, digitalisaatio sekä erilaiset ohjausekeinot ovat luoneet laajasti markkinoita kierrätystuotteille ja kiertotalouspalveluille. Uusiutuvista raaka-aineista kestävästi tuotetuille vaihtoeidoille on kysyntää. Hiilen hinnoittelu vastaa – EU:n ja kansainvälisesti sitovien toimien johdosta – sen aiheuttamia ympäristöhaittoja. Uusiutumattomien luonnonvarojen käyttö on vähentynyt, ja uusiutuvien luonnonvarojen käyttö on sovitettu yhteen EU:n suojelutavoitteiden kanssa. Luonnonvarojen käyttöä arvioidaan säännöllisesti maapallon kantokyvyn mukaan. Jätteen määrä on vähentynyt nykyisestä, ja kierrätys ja uudelleenkäyttö ovat nousseet uudelle tasolle. Yhdyskuntajätteestä kierrätetään vähintään 57 prosenttia ja

sen sisältämästä biojätteestä 65 prosenttia jo vuoden 2027 loppuun mennessä. Muovi kiertää korkealaatuisena raaka-aineena. Muovien kiertotalouden läpimurto Suomessa on toteutunut. Fossiilisia raaka-aineita säästyy ja niitä korvataan tehokkaasti biopohjaisilla raaka-aineilla. Rakentamisen materiaalikierron tukevat Suomessa mahdollisimman hyvin kiertotalouden ja ilmastonmuutoksen hillinnän tavoitteita. Suomi on haluttu kumppani kansainvälisessä kiertotalouden sekä kestävän kulutuksen ja tuotannon yhteistyössä.

Kiinteistö- ja rakennusalan tuottavuutta parannetaan, rakennusten elinkaari on vähähiilinen ja materiaalitehokas.

Toimivan, turvallisen ja kestävän rakennetun ympäristön kehitys on luonut kilpailukykyisiä ratkaisuja sekä lisännyt hyvinvointia ja huoltovarmuutta. Säädökset ovat ohjanneet entistä vahvemmin vähähiilisyteen, kiertotalouteen sekä tuottavuuden kasvuun. Rakennusalan kilpailukyky on parantunut teknologioilla, jotka tukevat vihreää siirtymää, lisäävät energiatehokkuutta ja vähentävät luonnonvarojen käyttöä. Muutos on vauhdittanut myös ilmastonmuutosta hillitsevien ja vähähiilisyttä tukevien tuotteiden, teknologioiden, palveluiden ja menettelytapojen kehitystä, ja ne on saatu laajasti käyttöön. Alan vientipotentiaali on hyödynnetty. Rakennukset ovat käytössä koko elinkaarensa ajan, ja niiden käyttötarkoitusta muutetaan vastaamaan kulloisiakin tarpeita. Tyhjien tilojen määrä on vähentynyt. Rakennusmateriaaleja kierrätetään tehokkaammin ja käytetään useammin uudelleen. Rakennusten ja tilojen kiertotalous, ympäristö- ja kustannusvaikutukset, energiatehokkuus ja energiankäytön kohtuullisuus sekä älykäs tekniikka ovat kiinteä osa suunnittelua, toteutusta ja käyttöä. Niihin liittyviä ratkaisuja kehitetään uusilla yhteistyömuodoilla. Ympäristövaikutukset ohjaavat uudis- ja korjausrakentamista sekä rakennusten suunnitelmallista ylläpitoa. Rakennukset ovat materiaali- ja energiatehokkaita, ja älyteknologia parantaa niiden toimivuutta. Rakennusten omalla energiatuotannolla täytetään niiden energiantarvetta. Rakennukset ja niiden teknologia suunnitellaan muunneltaviksi ja pitkäikäisiksi.

3

**Elinympäristöt ja
uudet ratkaisut
tukevat sujuvaa
arkea kaikissa
elämäntilanteissa**

Tausta

Maailman kriisit ovat entisestään korostaneet asumisen, luonnon ja lähiympäristön merkitystä arjen sujuvuudelle. Suomalaisen hiilijalanjäljestä kolme neljäsosaa koostuu asumisesta, liikkumisesta ja ruuasta. YK:n kestävä kehityksen tavoitteena on taata turvalliset ja kestävät kaupungit sekä asuinyhdyskunnat. Laadukkaassa rakennetussa ympäristössä asukkaat viihtyvät ja arki sujuu, eikä luonto köyhy. Elämäntapojen monimuotoisuus ja monipaikkainen eläminen lisääntyvät. Työn murros, monipaikkaisuus ja perheiden monimuotoistuminen, asumisen roolin muutos ja vapaa-ajan tarpeet asettavat uusia vaatimuksia niin alueidenkäytölle, asuntosuunnittelulle kuin toiminnalliselle elinympäristölle. Lähiluonnon merkitys on kasvussa.

Digitalisaatio ja globalisaatio vahvistuvat ja niitä on ohjattava kestävään suuntaan. Kaupungistuminen ja alueiden erilaistuminen jatkuvat myös tulevaisuudessa, ja väestörakenteen muutos on näkyvää. Erityisesti hyvin iäkkäiden osuus väestöstä kasvaa, ja yli 65-vuotiaiden osuus kasvaa 10 vuodessa arviolta noin 250 000 hengellä. Ikääntyneiden asumisratkaisut koskettavat suurta väestöryhmää, mutta ratkaisut lisäävät asuin- ja elinympäristöjen toimivuutta ja viihtyisyyttä myös muille väestöryhmille. Alueiden eriytyminen jakaa Suomea väestöltään kasvaviin ja väheneviin alueisiin. Erilaisilla alueilla tarvitaan erilaisia toimia, jotta sujuva arki ja hyvä asuminen voidaan taata kaikille sekä samalla saavuttaa ilmasto- ja luonnon monimuotoisuustavoitteet.

Kasvavilla seuduilla ja alueilla kasvua tulee hallita niin, että se on kaikin tavoin kestävä. Väestöltään vähenevillä alueilla etsitään niiden elinvoimaisuutta tukevia alueen erityispiirteitä korostavia ratkaisuja. Terveellinen, turvallinen ja arjen sujuvuutta tukeva ympäristö ja asukkaiden vaikutusmahdollisuudet luovat pohjaa kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Tavoitteena on, että hyvinvoinnin edellytykset siirtyvät sukupolvelta toiselle. Kulloisenkin elämäntilanteen tarpeita vastaavat asumisratkaisut edistävät mahdollisuuksia hyvään elämiseen.

Tavoitteemme vuoteen 2035 mennessä

Kunnat, kaupungit ja alueet luovat edellytykset kestäväälle elämäntavalle.

Alue- ja yhdyskuntarakenne luo alustan väestön hyvinvoinnille sekä elinkeinoelämän toiminta- ja kehittämisedellytykset. Niin kaupungit kuin maaseutumaiset alueet hyödyntävät vahvuuksiaan edettäessä kohti hiilinegatiivisuutta. Muutos tarvitsee tuekseen joustavaa ja sujuvaa alueidenkäytön suunnittelua. Rakennettu ympäristö on terveellinen, turvallinen, ilmastoviisas ja se kasvattaa myös luontopääomaa. Toimivat yhteydet ovat tuoneet uusia mahdollisuuksia yhteistyölle erilaisten alueiden välillä. Kaupungistuminen ja monipaikkaisuus voivat jatkua rinnakkain. Maaseudulla alueiden erilaisuutta ja kulttuuriympäristöä tukevat taajamat ja kylät muodostavat toimivan palveluverkon, jota monipaikkaisuus eri muodoissaan vahvistaa. Kaupungeissa toiminnot suunnitellaan ensisijaisesti yhdyskuntarakenteen sisään hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrelle sekä siten, että ne samalla tukevat hiilineutraalius- ja luonnon monimuotoisuustavoitteiden saavuttamista. Myös monipaikkaisuus on luonut uusia mahdollisuuksia lieventää aluerakenteen eriytymistä. Liikkumisen ja asumisen ratkaisut ja palvelut sekä digitalisaatio tukevat sujuvaa arkea kaikkialla siten, että ihmisten ja palveluiden on mahdollista liikkua päästöttömästi. Kaupunkiseutujen suunnitelmat ja niiden toteutus on sovitettu yhteen yli kunta- ja aluerajojen. Metropolialueen mahdollisuudet taloudellisen kasvun lähteenä sekä ympäristöllisen ja sosiaalisen kestävyuden edistäjänä on hyödynnetty, ja valtion ja kuntien välillä toimii tehokas poikkihallinnollinen kumppanuus, jota tuetaan sopimusmenettelyin. Sen ansiosta syntyy uusia innovaatioita, digitaalisia ratkaisuja ja teknologioita. Suomen osaaminen kaupunkikehittämisessä on vahvistanut YK:n kaupunkikehitysohjelman toimeenpanoa globaalisti ja tukenut kumppanimaiden ja kaupunkien kehittymistä hiilineutraaleiksi kiertotalousyhteiskunniksi.

Asuntoja on riittävästi erilaisille väestöryhmille ja ne vastaavat asukkaiden tarpeita. Asunnottomuutta ei esiinny.

Hyvän asumisen edellytykset on turvattu, ja asuntomarkkinoilla on tarjolla riittävästi erilaisia asumisratkaisuja. Riittävä asuntotarjonta ja valtion tukitoimet lisäävät kohtuuhintaista asumista. Yhä useammalla on mahdollisuus saavuttaa tarpeitaan vastaava asunto ja toivottava asumismuoto. Asuntotuotannon edellytyksiä tarkastellaan suhteessa eri alueiden kehitystarpeisiin. Valtion tukeman kohtuuhintaisten asuntotuotannon merkitys on erityisen tärkeää kasvukeskuksissa. Tuottamalla tarpeita vastaavaa asumista sekä kehittämällä kaupunkisuunnittelua ja lähiympäristöjen laatua on ehkäisty asuinalueiden eriytymistä. Aasukkailta on hyvät mahdollisuudet vaikuttaa asumiseensa ja lähiympäristöön. Kaupunkien kehittämisessä panostetaan arjen sujuvuuteen ja siihen, että kaupungit ovat sosiaalisesti kestäviä, monimuotoisia ja viihtyisiä. Eriytymistä on pystytty hillitsemään niin kaupunkien sisällä kuin Suomen eri alueiden välillä, eikä asunnottomuutta esiinny. Asuntokantaa korjataan joustavasti vastaamaan muuttuvia tarpeita ja esteettömyyden vaatimuksia. Asuinolot vastaavat ikääntyvän väestön tarpeita.

Rakennettu ympäristö tukee ihmisten hyvinvointia, luontosuhdetta ja sujuvaa arkea.

Rakennettua ympäristöä rakennetaan ja ylläpidetään siten, että elinympäristöt säilyvät terveellisinä, turvallisina ja viihtyisinä. Kehitys on luonut kilpailukykyisiä ratkaisuja sekä lisännyt hyvinvointia, luonnon monimuotoisuutta ja kansallista resilienssiä. Kaupunkitilaa osataan käyttää ja suunnitella siten, että se mahdollistaa viihtyisän urbaanin elämänmuodon. Saavutettavuuteen on kiinnitetty huomiota ja palveluita vahvistettu. Uusien teknologioiden ja hyvän suunnittelun ansiosta ympäristömelu ja pienhiukkasten määrä ovat vähentymässä. Lähivesien, puhtaan veden ja ilman sekä muiden perustarpeiden saanti lähiympäristössä on turvattu. Päästöjä ja pienhiukkasia on vähemmän. Lähiluonnon saavutettavuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota rakennetussa ympäristössä ja samalla vahvistettu luonnon ekosysteemipalveluita. Eri väestöryhmien mahdollisuudet virkistäytyä luonnossa ovat vahvistuneet, ja ihmisten luontosuhde on entistä vahvempi. Luontoalueita – niin kaupunkien viheralueita kuin retkeilyalueita ja kansallispuistoja – käytetään entistä enemmän virkistykseen.

Kestävien valintojen tekeminen on helppoa, houkuttelevaa ja taloudellisesti kannustavaa.

Suomalaisen keskimääräinen hiilijalanjälki on puolitettu, ja yksityisen kulutuksen ympäristövaikutuksia on pienennetty merkittävästi. Informaatio-ohjaus tukee kestäviä valintoja. Kulutuksen vähentäminen ja ympäristön kannalta parhaiden valintojen tekeminen on helppoa, houkuttelevaa ja taloudellisesti järkevää. Kotitalousjätteiden lajittelu ja tavaroiden uusiokäyttö on tehokasta. Muutosta on vauhditettu vihreän siirtymän verouudistuksilla. Laadukas kaupunkisuunnittelu ja rakentaminen ovat auttaneet pienentämään asumisen hiilijalanjälkeä ja vahvistaneet luonnon monimuotoisuutta lähiympäristössä. Tieto kestävien valintojen myönteisistä vaikutuksista yksilön tai kotitalouden terveyteen ja talouteen edistää kulutuksen murrosta ja vähentämistä. Suomalaiset ovat terveempiä, koska elintottumukset ovat muuttuneet kestävimiksi. Kasvava ympäristötietoisuus vauhdittaa kävelyn ja pyöräilyn ja muiden terveellisten ja ekologisten valintojen suosiota.

4

**Yhteiskunnallinen
päätöksenteko ohjaa
vihreään siirtymään**

Tausta

Jotta kestävyysmurros ja vihreä siirtymä onnistuvat, tarvitaan uutta osaamista ja yhteistyötä kaikilta eri yhteiskunnan sektoreilla, myös hallinnolta. Kestävyysmurros edellyttää, että kiinnitämme huomiota osallisuuteen, rahoitukseen, yhteistyöhön sekä tiedon hyödyntämiseen. Suuri merkitys on myös EU- ja kansainvälisten toimien vaikuttavuudella ja toimeenpanolla. Vihreän siirtymän täytyy olla oikeudenmukainen. Siirtymä edellyttää yhteiskunnallisen päätöksenteon ja sääntelyn johdonmukaisuutta. Eri ihmisryhmät sekä perus- ja ihmisoikeudet on huomioitava päätöksissä. Jotta suomalaiset ottaisivat pitkän aikavälin tavoitteet omikseen, tarvitaan uusia osallistumisen keinoja, joilla lisätään toimien hyväksyttävyyttä. Ilmastonmuutos ja luontokadon pysäyttäminen ovat ihmiskunnan suurimpia haasteita. Siksi päätöksiä ei voi jättää tekemättä sen takia, että ne vaikuttavat eri tavalla yhteiskunnan eri osa-alueisiin ja ihmisryhmiin.

Tavoitteemme vuoteen 2035 mennessä

Lainsäädäntö ja hallinnon rakenteet tukevat kestävää muutosta.

Ympäristö huomioidaan kaikessa valtioneuvoston päätöksenteossa. Ilmasto- ja ympäristötavoitteita edistäviä toimia toteutetaan päätösten vaikutukset arvioiden. Lainsäädäntö ja muut ohjauskeinot mahdollistavat vihreää siirtymää sekä sen vaatimat uudenlaiset toimintamallit ja innovaatiot. Myös lainsäädännön ennakoarvioinnissa on kiinnitetty entistä enemmän huomiota ilmasto- ja luontovaikutuksiin. Lainsäädäntö ja muut ohjauskeinot on entistä paremmin sovitettu yhteen. Ohjaus rajaa toiminnan ekologiset reunaehdot. Käytössä on monipuolinen ja tehokas keinovalikoima, johon kuuluvat juridiset ja taloudelliset ohjauskeinot, informaatio-ohjaus sekä erilaiset valtion ja yksityisten toimijoiden yhteistyöhön perustuvat ratkaisut. Ohjauskeinokokonaisuuden suunnittelu on johdonmukaista ja pitkäjänteistä ja perustuu parhaaseen saatavilla olevaan tutkimustietoon.

Jotta vihreän siirtymän investointeja ja murrosta on voitu edistää tavoitteellisesti, ympäristöhallinnon virastorakenteeseen ja toimintaan on tehty merkittäviä muutoksia. Muutoksia on tarvittu myös tavoissa, joilla kunnat tuottavat palvelut. Valtion ympäristötehtävien rakenteet vastaavat tarpeita. Kaikki aluehallinnon ympäristötehtävät (lupa-, ohjaus- ja valvontapalvelut) tuottaa viranomaisen, jolla on valtakunnallinen toimivalta ja alueellinen läsnäolo. Kaikki valtion ympäristöpalvelut tuotetaan yhden luukun periaatteella. Valtakunnallinen viranomaisen kehittää eteenpäin ympäristöllisten menettelyiden yhden luukun lainsäädäntöä. Rakenteellinen muutos on ollut välttämätön vihreän siirtymän investointien vauhdittamiseksi ja ilmasto- ja luonnon monimuotoisuustavoitteiden saavuttamiseksi. Muutos on sujuvoittanut lupamenettelyjä, turvannut korkeatasoiset palvelut ja varmistanut toimijoiden yhdenmukaisen kohtelun.

Yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyö ohjaa pääomia ja vihreän siirtymän toimia.

Julkinen rahoitus ei yksin ratkaise nykyisiä ympäristöhaasteita, vaan yksityisiltä toimijoilta tarvitaan merkittäviä panostuksia. Julkisessa hallinnossa tarvitaan uudenlaista, poikkihallinnollista ajattelua, jotta vihreään siirtymään kytkeytyviä uusia rahoituskanavia voidaan parhaiten hyödyntää ja vauhdittaa tarvittavia investointeja. Vihreä siirtymä on vaatinut uusia budjettitalouden välineitä. Taloudelliset ohjauskeinot (*ei merkittävää haittaa* -periaate, kestävä rahoituksen taksonomia, *green budgeting*) toimivat myös sääntelyn apuvälineinä. Ne tukevat kestävyysmurrosta laajemmin ja auttavat esimerkiksi tunnistamaan haitallisia tukia tai veroja. Tavoitteena on, että kaikkia valtion kehys- ja talousarvioehdotuksia arvioidaan ennakkolisesti vihreän siirtymän kriteereillä. Valtion toimenpiteillä vahvistetaan yhtäaikaista ilmasto- ja luonnon monimuotoisuustavoitteita, julkisen talouden kestävyttä ja huoltovarmuutta, eli luodaan kestävää kasvua ja työllisyyttä. Ympäristölle haitalliset tuet on suunnattu vihreää siirtymää tukeviksi, ja verotusta, kannusteita ja tukia on entistä paremmin suunnattu siten, että ne ovat mahdollistaneet kestävyysmurroksen. Valtion taloudelliset tukitoimet ohjaavat vähähiilisiin ja hyvinvointia tukeviin ratkaisuihin yhteiskunnan kehittämisessä. Julkisomisteiset rahoitusorganisaatiot ja -laitokset rahoittavat systemaattisesti ilmasto- ja ympäristötoimia, eikä ympäristölle haitallisia hankkeita tueta ilman tietoista valintaa. Eri toimijat tunnistavat päätöksissään ilmasto- ja luontovaikutukset, ovat kytkeneet ne strategioihinsa, ja tämä huomioidaan myös ohjauksessa. EU-rahoituksen kasvavat mahdollisuudet vihreässä siirtymässä on tunnistettu ja hyödynnetty. EU:n tuella on voitu käynnistää mittavia vihreän siirtymän investointeja ja jakaa riskejä. Yhteisen tilannekuvan muodostamiseksi vihreän siirtymän toimia arvioidaan entistä paremmin yhdessä eri toimijoiden kesken.

Ympäristötietoa ja digitalisaatiota hyödynnetään päätöksenteossa tehokkaasti – tieto ohjaa vihreää siirtymää ja kulutusvalintoja.

Suomessa on maailman parhaaseen tietoon perustuva elinympäristön ja ympäristön tilan seuranta. Digiteknologia ja satelliitit tuottavat ympäristön tilan seurantatietoa entistä kattavammin, tehokkaammin ja kustannustehokkaammin ja toimivat referenssinä yrityksille. Ympäristön tilan seuranta on monipuolista, ja tuotettu data on yhteentoimivaa, avointa, sujuvasti tarvitsijan saatavilla, koneluettaavaa ja digiturvallista. Sama tieto syötetään järjestelmiin vain yhteen kertaan, ja tieto liikkuu sujuvammin eri viranomaisten välillä. Rakennetun ympäristön, luontoympäristön ja ilmaston tutkimus on kansainvälisesti laadukasta, sen rahoitus on turvattu ja vahvat tutkimusinfrastruktuurit tukevat sitä. Rakennetun ympäristön ja muun ympäristötiedon prosessien digitalisointi on kehittynyt. Data virtaa turvallisesti läpi elinkaaren ja mahdollistaa uusia liiketoimintoja. Lisäarvoa on syntynyt avaamalla tietoa ja rajapintoja yrityksille, yhteisöille, hallinnolle ja yksilöille sekä luomalla niihin perustuvia yhteisiä alustoja, joita käytetään myös kaupalliseen tarkoitukseen. Tietoa on hyödynnetty niin rakennetun ympäristön suunnittelussa kuin esimerkiksi rakennusten energiatehokkuudessa tai päästövähennysten arvioinnissa. Ministeriö osallistuu yhteiskunnalliseen keskusteluun tarjoamalla selkeät ja yhdenmukaiset viestit, jotka perustuvat parhaaseen tutkimukseen ja selvityksiin. Tiedontuotanto on läheisesti poliittisen päätöksenteon tukena ja auttaa hahmottamaan vaihtoehtoihin liittyviä vaikutuksia kokonaisvaltaisesti.

Suomi vaikuttaa ennakoivasti ja tuloksellisesti EU:ssa ja kansainvälisesti.

Suomi on vuoteen 2030 mennessä saavuttanut YK:ssa vuonna 2015 hyväksytyyn kestäväan kehityksen Agenda2030-toimintaohjelman sekä siihen sisältyvät 17 globaalia kestäväan kehityksen tavoitetta. Globaalisti Suomi on lisännyt vaikuttavuutta ja johdonmukaisuutta vahvistamalla kansainvälistä ympäristöhallintoa ja sen instituutioita, edistämällä monenvälisten ympäristösopimusten ja -prosessien toimeenpanoa sekä lisäämällä niiden synergioita. Suomi on aktiivinen toimija Euroopan unionin ympäristöpolitiikassa ja vaikuttaa entistä vahvemmin ennakkollisesti vihreän siirtymän edistämiseksi EU:ssa sekä punnitsee myös unionin kokonaisetua. Suomi tukee EU:n tavoitetta kiihdyttää vihreää siirtymää sekä edistää luonnon monimuotoisuutta ja sen käytön kestävyttä. Suomi rakentaa reilua, entistä paremmin kriisejä kestäväää ja yhtenäisempää yhteiskuntaa YK:n kestäväan kehityksen tavoitteiden, biodiversiteettisopimuksen ja Pariisin sopimuksen mukaisesti. Osana EU:n kannanmuodostusta pidämme huolen siitä, että näkemyksemme saavat poliittista painoarvoa YK:n päätöksenteossa. Luomme politiikkavaikuttamisen kautta myös edelläkävijämarkkinoita sekä uusia innovaatioita maailmanlaajuisesti. Olemme arvostettu yhteistyökumppani sekä kunnianhimoisen ympäristö- ja ilmastopolitiikan edistäjä ja edelläkävijä alueellisessa ympäristöyhteistyössä Pohjoismaiden kesken, arktisella, Barentsin ja Itämeren alueella sekä kahdenvälisessä yhteistyössä strategisesti tärkeiden partnerien kanssa. Suomi on kokoaan suurempi toimija kansainvälisessä ympäristöpolitiikassa.

Oikeudenmukaista siirtymää valmistellaan vuorovaikutuksessa kansalaisyhteiskunnan sekä sidosryhmien kanssa.

Kansalaisten ja sidosryhmien huolia ja toiveita kuullaan tarkasti eri hankkeissa. Vain siten vihreä siirtymä voi olla oikeudenmukainen. Ministeriö valmistelee asiat avoimesti, ja sidosryhmät ja kansalaiset pääsevät osallistumaan heille luontevalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla eri vaiheissa. Ministeriön osaaminen osallistamisessa ja toiminnan arvioinnissa on vankkaa. Muutokset perustellaan ymmärrettävästi. Avoimuus lisää sellaisten ristiriitaisten toimien hyväksyttävyyttä, jotka ovat välttämättömiä tehdä vihreän siirtymän toteuttamiseksi. Erityistä huomiota kiinnitetään haavoittuvien ryhmien (esimerkiksi saamelaiset, lapset ja nuoret, ikääntyneet ja vammaiset) kuulemiseen ja osallistamiseen sekä sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Päätöksiä tehtäessä tunnistetaan, arvioidaan ja huomioidaan vaikutukset, jotta niitä voidaan lievittää erityisesti haavoittuvimmassa asemassa oleville. On tärkeää, että nuoret saavat yhdenvertaisesti tietoa ympäristöasioista ja ilmastomuutoksesta. Erityisestä huomiota tulee kiinnittää valmiuksiin tukea nuoria ilmastomuutokseen liittyvien tunteiden käsittelyssä ja ympäristökasvatuksen vahvistamiseen.

5

**Olemme vastuullinen
ja arvostettu
työpaikka**

Strategian toteuttamisen keskeinen edellytys on, että olemme vastuullinen ja arvostettu työpaikka nykyisille ja tuleville ympäristöministeriöläisille.

Tähän vaikutamme toimintakulttuurin, osaamisen ja työhyvinvoinnin sekä johtamisen ja esihenkilötyön keinoin:

1. Toimintakulttuurimme on ratkaisu- ja yhteistyöhakuinen, avoin ja ketterä.

Toimintakulttuuriamme leimaa ratkaisu- ja yhteistyöhakuisuus sekä avoimuus, jotka näkyvät asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa. Rakennamme toimivia kumppanuuksia, jotta saavutamme tavoitteemme ja vahvistamme vaikuttavuuttamme. Kehitämme jatkuvasti tapaa, jolla osallistamme kumppaneitamme ja jaamme parhaita käytäntöjä. Toimintaympäristön muutoksiin reagoimme ennakoivasti ja ketterästi. Toimintakulttuurissamme sanoitamme näkyväksi, että tavoitteet ja tehtävät ovat meille yhteisiä. Yhteisöllisyytemme rakentuu yhteisten kokemusten ja yhdessä tekemisen kautta. Parannamme jatkuvasti toimintaamme. Pidämme huolta toisistamme ja tuemme toisiamme, ketään ei jätetä yksin. Selkeä ja avoin tiedonjako talon sisällä tukee yhteistä onnistumista, ja arvostamamme matala hierarkia helpottaa työskentelyämme. Hyödynnämme sujuvasti erilaisia työvälineitä sekä keskinäisessä vuorovaikutuksessa että ulkoisessa viestinnässä. Olemme ylpeitä saavutuksistamme ja siitä, mitä YM:ssä teemme!

2. Henkilöstömme on hyvinvoiva, osaava ja motivoitunut.

Henkilöstön hyvinvointia tukevat selkeät ja oikein mitoitettut tavoitteet ja tehtävät, jotka tarjoavat sopivasti haastetta, mahdollisuuden osaamisen kehittämiseen sekä onnistumiseen. Tätä tukee avoin ja kannustava työyhteisö, jossa vaikeatkin asiat voidaan ottaa puheeksi, sekä esihenkilötyö, jolla työhyvinvointia johdetaan systemaattisesti. Meillä jokaisella on rooli oman ja työyhteisön työhyvinvoinnin rakentamisessa. Arvostetun asiantuntijuutemme ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi tarvitsemme kokeneempia asiantuntijoita sekä uran alkupuolella olevia asiantuntijoita. Osaamisemme rakentuu paitsi ministeriön myös y-konsernin ja kumppaneidemme kautta. Osaamisen kehittämisessä korostuvat substanssiosaamisen rinnalla ammatilliset metataidot. Kannustamme henkilöstön liikkuvuuteen erityisesti VN-tasolla ja y-konsernissa.

3. Valmentava johtaminen varmistaa, • että yhteiset tavoitteet saavutetaan.

Johtamisemme ja esihenkilötyömme tapahtuu tavoitteiden ja tehtävien kautta. Valmentavalla toimintaotteella motivoimme henkilöstöä oppimaan ja mahdollistamme oppimisen. Haluamme kannustaa toimintatapaan, jossa ennakoidaan, tehdään rohkeita valintoja ja toimitaan suunnannäyttäjänä muutoksessa. Kohdennamme ja priorisoimme ministeriön talous- ja henkilöstövoimavaroja strategian tavoitteiden mukaisesti. Suuntaamme henkilöstön osaamisen kehittämistä siten, että osaamisemme luo edellytykset strategian toteuttamiselle. Edistämme tietopohjaista päätöksentekoa ja päätösten ketterää toimeenpanoa vuorovaikutteisesti yhteistyössä y-konsernin ja sidosryhmien kanssa. Arvostamme verkostomaista toimintatapaa. Johtamisjärjestelmämme tukee strategian toimeenpanoa ja luo selkeät rakenteet johtamiselle.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment